

Irena Kamińska-Radomska

Kilka lekcji o wychowaniu

BOSZ

Mojej najukochańszej córce Dominice-Iśce

- przepraszam...¹

¹ Aleksandra Kalafut, była redaktorka portalu Kobieta z klasą, w ramach wywiadu czteropokoleniowego przeprowadziła rozmowę z moją córką Dominiką Grodowską.

Red.: Zmieniłabyś coś w mamie?

Dominika: Jeszcze parę lat temu odpowiedziałabym bez wahania: przepraszanie.

Red.: Nigdy nie odpuściła? Zawsze musiała mieć ostatnie słowo?

Dominika: Mama jest zasadnicza. Myślę, że jest to cecha, którą można dostrzec nawet przy pobieżnym zapoznaniu. Ma bardzo mocny kręgosłup moralny i hierarchię wartości nie do ruszenia. Więc jeśli te najważniejsze życiowe wartości poddawane są pod dyskusję, to w jej przypadku nie ma mowy o kompromisie. I to jest jej siła. To jest bardzo ważne, aby rodzic pełnił funkcję guru. Powinien wsłuchać się w dzieci, ale i mieć ostatnie słowo. Natomiast ja miałam dość buntowniczą naturę i czasem mnie to uciskało. Bardzo chciałam od niej usłyszeć słowa: „Przepraszam, może faktycznie miałaś trochę racji”. Dlatego świadomie postanowiłam z moimi dziećmi postępować inaczej. Ja moje dzieci przepraszam i to często... na co jakiś czas temu chłopaki zareagowały niezwykle zaskakująco.

Pewnego razu Filip coś przeskrobał, usłyszał kilka słów ode mnie, po czym wysłałam go do jego pokoju, żeby przemyślał swoje zachowanie. Chwilę później podchodzi do mnie Tomek i mówi: „Mamo, bo ja wiem, że ty za chwilę pójdziesz przepraszać Filipa. Nie rób tego”. Bardzo się zdziwiłam i pytam Tomka, dlaczego mam tego nie robić. „Bo miałaś rację”. Zapytałam go też wtedy, co sobie myślał, jak przychodziłam go przepraszać, i zdziwił mnie jeszcze bardziej, bo usłyszałam: „Że na to zasłużyłem. I że niepotrzebnie mnie przepraszasz”. Podsumowując, nawet w tej malej rzeczy, przekonałam się, że racja była po stronie mojej mamy.

Są sprawy, o których sobie nie mówimy, ale tak powinno być w relacji matka-córka, online: <http://kobietazklasa.pl/6250-2/>, dostęp: 20.08.2019.

Irena Kamińska-Radomska

**Kilka lekcji
o wychowaniu**

Spis treści

Wstęp 6

Rozdział 1: **Moje przygotowanie
do wykładów** 16

Rozdział 2: **Nauczyciel
i wykładowca** 24

Rozdział 3: **Kim jest człowiek
i jaki jest cel wychowania
człowieka** 32

Rozdział 4: **Niewłaściwe
rozumienie pojęć
a zakłócenia procesu
wychowania** 40

Rozdział 5: **Kształtowanie
charakteru** 56

Rozdział 6: **Kulturowe uwarun-
kowanie wychowania** 68

Rozdział 7: **Właściwe
ukierunkowanie dziecka** 88

Rozdział 8: **Jak wychować
dame i dżentelmena
naszych czasów** 98

Rozdział 9: **Cechy, które
warto szlifować** 108

Rozdział 10: **Zasady
wychowania** 128

Rozdział 11: **Lekcje
wychowawcze** 188

Rozdział 12: **Zebrania rodziców** 194

Rozdział 13: **Podsumowanie
i zakończenie** 202

Bibliografia 208

Wstep

U

MIEJĘTNOŚCI WYCHOWAWCZE są ważniejsze, niż mogłoby się wydawać. Powielanie modnych ostatnio opinii, że *każdy* rodzic wie najlepiej, czego potrzeba jego dziecku, może okazać się krzywdzące dla rozwoju młodego człowieka. Bo *nie każdy*. Zgodzę się jedynie z tym, że kochający rodzice są prawie zawsze lepsi niż inne instytucje. Dlatego powinni podchodzić odpowiedzialnie do wychowania swoich dzieci, żeby nie okazało się ono porażką. W tej grze rewanżu nie będzie...

Hayden

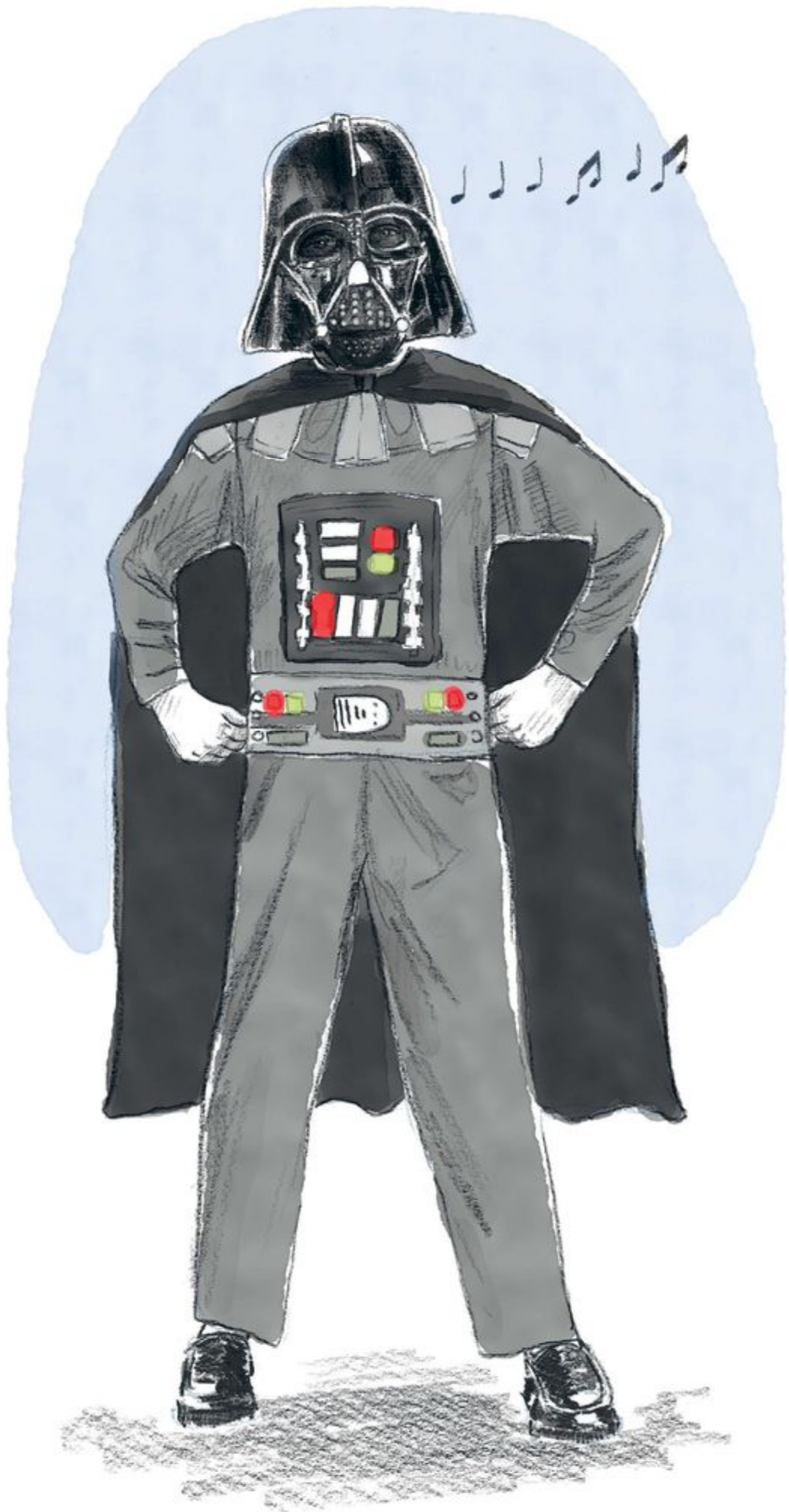
Rozdział
1

Moje przygotowanie do wykładów

Mimo że bezpośredni impuls
oraz czasowe możliwości
poświęcenia się pisaniu
spowodowane były epidemią
i związaną z tym koniecznością
pozostania w domu, to wiedza
i doświadczenie na temat
wychowania obejmują
w moim wypadku okres ponad
trzydziestu lat.

JUŻ PODCZAS PIERWSZYCH studiów na kierunku filologicznym (specjalizacja nauczycielska) zetknęłam się z takimi przedmiotami jak metodyka nauczania, psychologia czy pedagogika. Mnóstwa przemyśleń i wniosków dostarczyło mi również wychowywanie mojej córki Dominiki i obserwacje wnuków. Jako matka poświęciłam córce ogrom czasu, co dało mi wiele szczęścia, ale nie oszczędziło i smutnych przeżyć, którymi dzielę się na kartkach tej książki.

Ja byłam jej pierwszym nauczycielem, ale i Dominika sporo mnie nauczyła. Jestem z niej dumna. Teraz ona także uczy. W ramach The Protocol School of Poland prowadzi zajęcia z zakresu savoir-vivre'u, wystąpień publicznych i komunikacji dla najbardziej wymagających odbiorców świata nauki i biznesu. Swój styl wypracowywała na innej drodze niż moja. Dlatego ma odmienne podejście dydaktyczne, bardziej delikatne, co pozwala jej z sukcesami pracować także z dziećmi. Dominika prowadzi zajęcia z savoir-vivre'u w Akademii św. Królowej Jadwigi, założonej

Rozdział
5

Kształtowanie charakteru

P

OZNAJENIE KULTURY NARODOWEJ W KSZTAŁTOWANIU CHARAKTERU.

Bez ukształtowania prawdziwych charakterów zwiększa się podatność na różnorakie ideologie. Mieliśmy już „Międzynarodówkę” zafundowaną przez sąsiadów i bardzo trudno nam, Polakom, wychodzi się z jej „dobrodziejstw”. Drodzy Czytelnicy! Proszę tego nie odbierać jako ksenofobii. Nie mam takich intencji. Wręcz przeciwnie, uważam, że należy uczyć się od innych narodów! W każdej kulturze narodowej jest coś, co warto poznać i przyjąć. Sama wiele nauczyłam się od Chińczyków, Rosjan, Uzbeków, Niemców czy Amerykanów. Ucząc się od innych, nie można jednak wyzbywać się własnych korzeni. Nawet jeśli nie są w idealnym stanie...

Polska kultura nie jest oczywiście doskonała. Mamy swoje przywary narodowe. Ale który naród ich nie ma? Zadaniem rodziców i nauczycieli jest więc obnażać błędy, by nie pozwolić na powtórzenie ich w przyszłości.

Rozdział
7

Właściwe ukierunkowanie dziecka

Ostatnio na rynku pojawiła się bardzo ciekawa książka autorstwa Wiktora Krajewskiego, będąca efektem wywiadu przeprowadzonego z polską primabaleriną Niną Novak, która osiągnęła światowy sukces. Nauczycielka Niny w szkole podstawowej zauważyła jej niezwykle talent i powiedziała o tym rodzicom. Prosiła, żeby nie zaprzepaścili takiego daru.

D

ZIECKO BYŁO SZCZĘŚLIWE na myśl, że ma szansę pójść do szkoły baletowej, jednak rodzice byli innego zdania (w czasach przedwojennych tancerki uważano za osoby lekkich obyczajów). Nie chcieli się zgodzić na taki los ich córki. Nina nie dawała jednak za wygraną i po pokonaniu wielu przeszkód (na przykład żeby wymusić na rodzicach zgodę, zadawała sobie tortury, siedząc bez ruchu na krześle przez kilkadziesiąt godzin) dostała się do szkoły baletowej, a po latach tańczyła na największych scenach świata, budząc powszechny podziw i uznanie¹.

Nie każdy ma taką siłę i determinację już w dzieciństwie. Mój pierwszy mąż miał od najmłodszych lat talent organizacyjny związany ze sportem. W swoim rodzinnym mieście jako dziecko potrafił zorganizować w ogrodzie

¹ Wiktor Krajewski, Nina Novak, *Taniec na gruzach. Nina Novak w rozmowie z Wiktorem Krajewskim*, Warszawa 2020.

Rozdział
8

**Jak wychować
dame
i dżentelmena
naszych czasów**

Kiedy przyświeca nam cel
wychowawczy, łatwiej o dobór
i ukierunkowanie działań. Mając cel
nadrzędny – przygotowanie młodego
człowieka do odpowiedzialnego życia
w społeczeństwie – trzeba sobie
zadać pytanie o wrodzony charakter
naszego wychowanka oraz o to,
co mamy za zadanie w dziecku
ukształtować, jakie cechy będą
niezbędne dla funkcjonowania syna
lub córki w społeczeństwie.

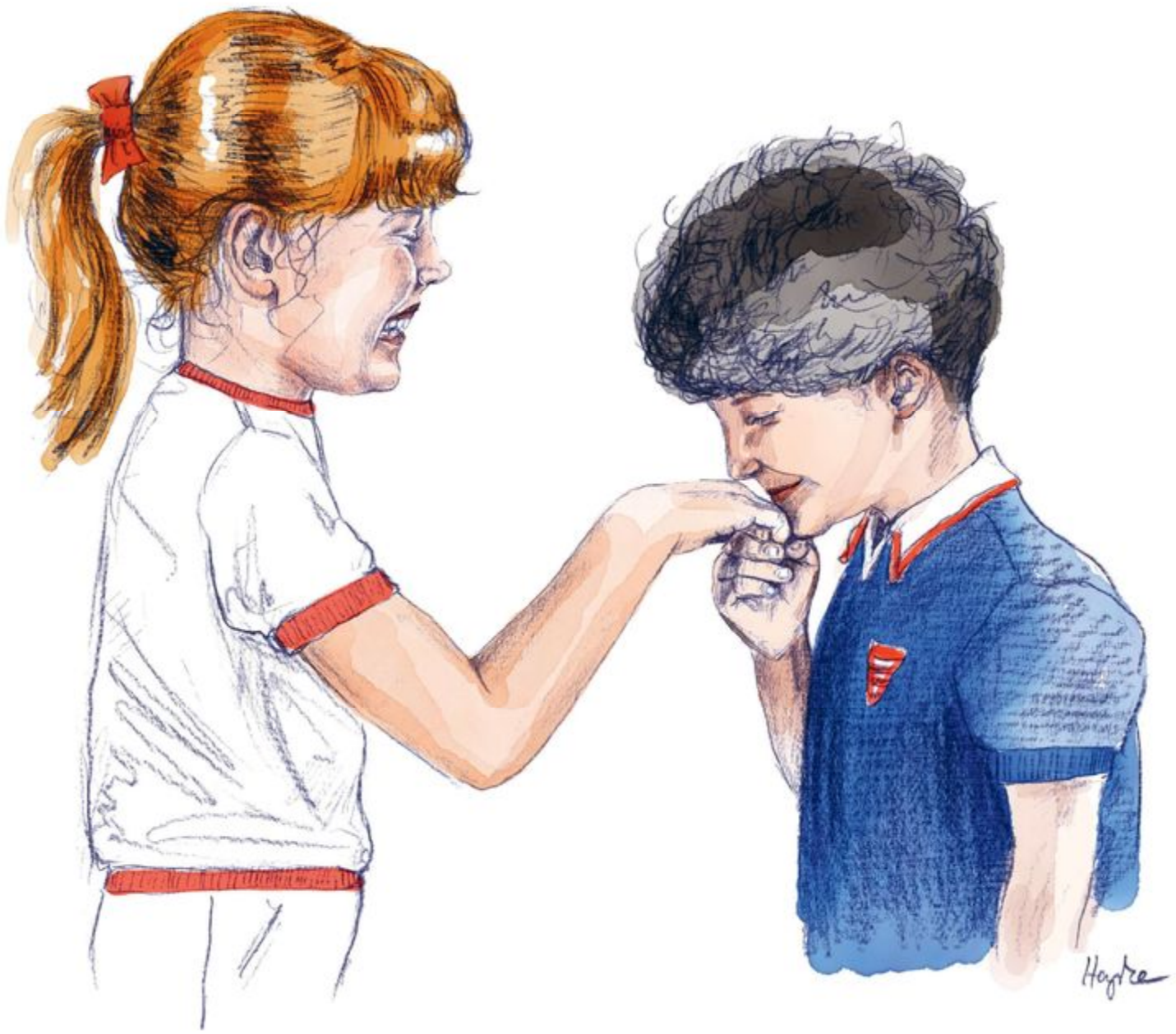
W

YSTARCZY ZASTANOWIĆ SIĘ w duchu, co chcielibyśmy usłyszeć o swoim dziecku. Z pewnością wolelibyśmy, żeby ktoś powiedział, że nasze dziecko jest uczynne, pracowite, pomyślowe i radosne, nie zaś – leniwe, złośliwe, nieuczciwe i zarozumiałe.

Człowiek rodzi się już z pewnymi skłonnościami charakteru, co nie znaczy, że z tymi cechami musi umrzeć, jeśli nie są dobre. Zresztą każdy z nas ma i wady, i zalety. Wady trzeba redukować, a na zaletach budować wspaniały charakter.

Dobre wychowanie to szlify, które dodają człowiekowi blasku.

Ostatnio dużo mówi się o tym, jak zostać damą, chociażby ze względu na program telewizyjny *Projekt Lady*. Czyżby tylko kobieta miała dbać o doskonalenie wiedzy i kultury osobistej, a mężczyzna mógł być prymitywny? Prawdziwa dama, kiedy już nią zostanie, nie zechce związać się ani obcować na co dzień z mężczyzną, który nie będzie dżentelmenem.

Rozdział
10

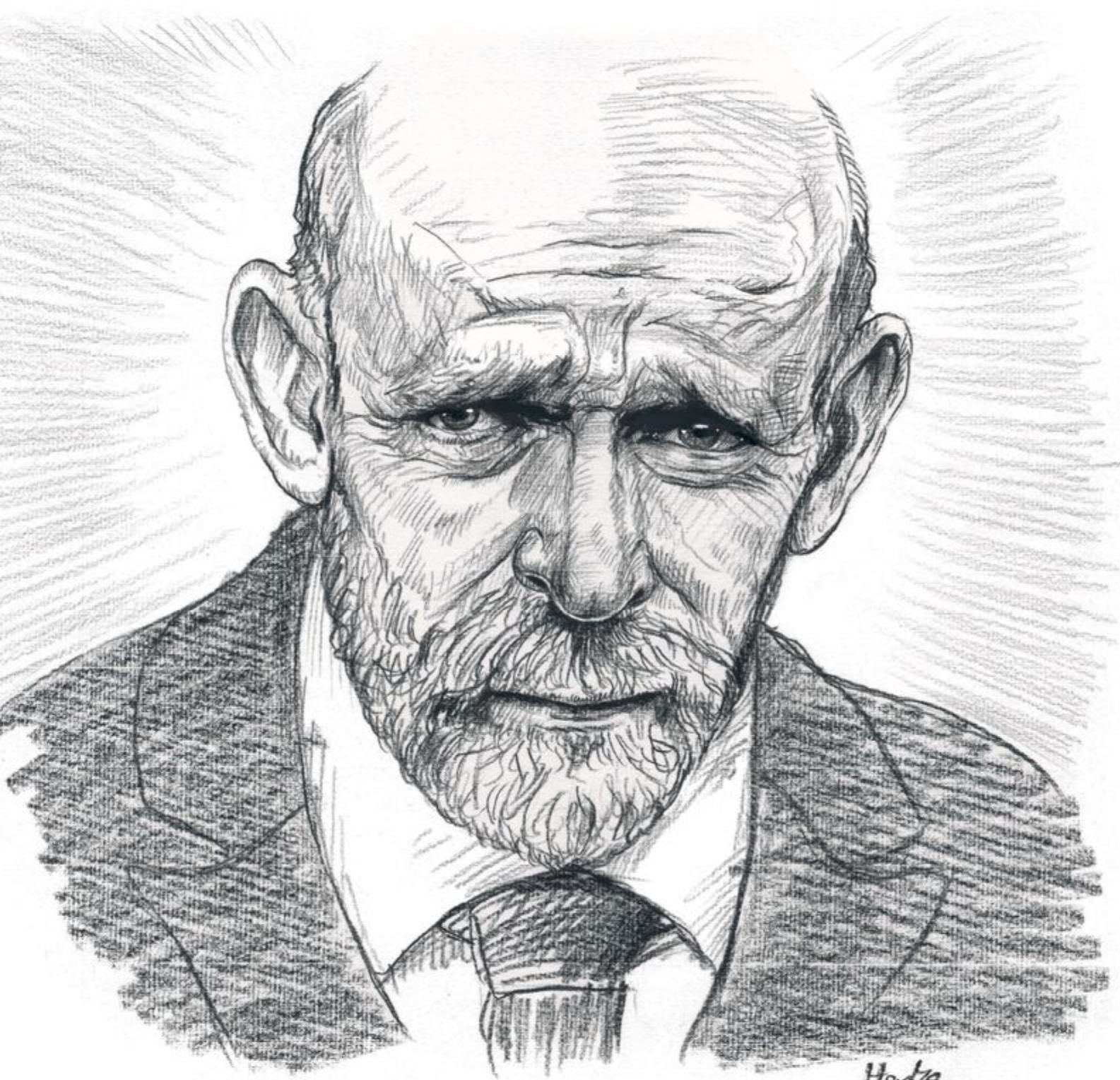
Zasady wychowania

Janusz Korczak spisał zasady wychowania wypowiedziane niejako przez dziecko. W tym rozdziale rozwijam te punkty z własnej perspektywy i popieram je moimi przykładami¹.

¹Michał Pasterski, *Najlepsze cytaty Janusza Korczaka*, online: <https://swiadomaedukacja.pl/najlepsze-cytaty-janusza-korczaka>, dostęp: 1.06.2016.

1 **Nie psuj mnie, dając mi wszystko, o co cię proszę. Niektórymi prośbami wystawiam cię jedynie na próbę.**

Kiedy po raz pierwszy czytałam te zasady, wyobrażałam sobie małe dziecko, jego płacz, czasem wrzask i domaganie się czegoś. Małe dziecko jest dobrym negocjatorem. Zwykle wie, jakie sposoby są skuteczne i na kogo działają, a na kogo nie. W miarę wzrastania jest też w stanie sukcesywnie przesuwać granice, które powinny być nienaruszalne z punktu widzenia właściwego wychowania. W zależności od osoby, z którą odbywają się te szczególne negocjacje, dziecko albo walczy, albo poddaje się bez walki. Wie, że u jednej osoby może coś ugrać, a wobec innej nie ma takiej mocy. To dywersyfikowanie reakcji dziecka pokazuje, że wcale nie trzeba ulegać, jeśli uznamy, że byłoby to nierozsądne. Podkreślam: jeśli uznamy. Płacz dziecka w początkowej fazie życia to jedyna forma komunikowania się ze światem zewnętrznym.

Hogla

Rozdział
11

Lekcje wychowawcze

N

AUCZYCIELE MIMO LEKCJI przydzielonych w różnych klasach mają również formalne wychowawstwo w jednej z nich. Formalne, ponieważ w każdej klasie nauczyciel ma obowiązek wychowywać dzieci i młodzież, ale konkretną przydzieloną klasą zajmuje się w sposób szczególny, mając do dyspozycji tzw. godzinę wychowawczą. Wiem z różnych źródeł, że nauczyciele wykorzystują ją na wyrównanie programowe własnego przedmiotu albo na sprawy organizacyjne. Mimo że są ważne, to trzeba je odróżnić od spraw ważniejszych, od których zależy przyszłość wychowanków. Podczas lekcji wychowawczych można poruszać najróżniejsze problemy uczniów (niekoniecznie z tej klasy), które mogą stanowić przykład i podstawę do dyskusji. Można też poprowadzić zajęcia z *savoir-vivre'u*, organizując scenki i inne różnorodne ćwiczenia.

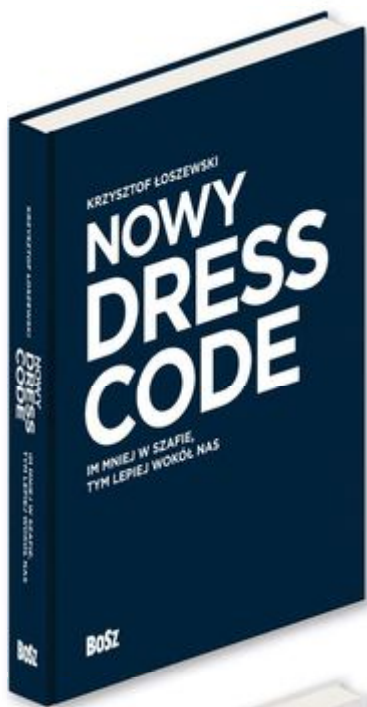
Wystarczy zaopatrzyć się w odpowiednie poradniki i/lub skorzystać ze szkoleń tzw. TTT (*Train The Trainer*), które przygotowują

Wydawnictwo BOSZ
BOSZ Szymanik i wspólnicy spółka jawna
38-722 Olszanica 311
Biuro: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

BOSZ

**Zobacz także
inne tytuły
Wydawnictwa Bosz**

Nowy dress code. Im mniej w szafie, tym lepiej wokół nas

Krzysztof Łoszewski, znany stylistą, projektant i kostiumograf, autor popularnych książek o modzie, m.in. *Dress code. Tajemnice męskiej elegancji* i *Smart casual. Męski styl*, w swojej najnowszej książce stawia pytania na temat komponowania męskiej garderoby i przyszłości mody w obliczu problemów współczesnego świata: zagrożenia ekologicznego i epidemicznego. Pytania te zadaje nie tylko czytelnikom, lecz także osobom, które zaprosił do rozmowy na temat współczesnych zasad ubierania się. *Nowy dress code* jest zatem nie tylko podsumowaniem dotychczasowych trendów panujących w modzie i drogowskazem prowadzącym na ścieżkę przemyślanego nabywania i użytkowania odzieży, lecz przede wszystkim zbiorem niezwykle ciekawych wywiadów na temat stosunku mężczyzn do szeroko pojętego dress code'u.

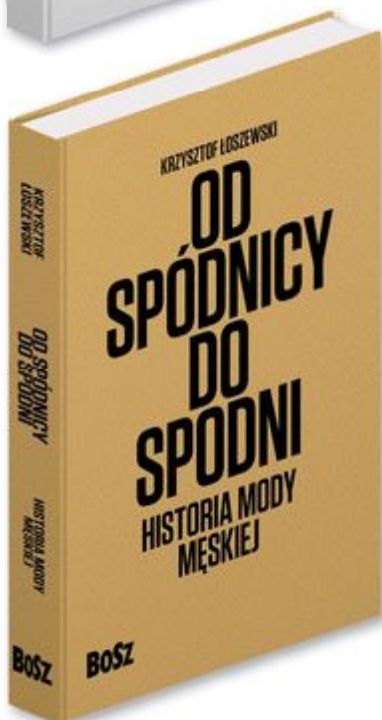
165 × 235 mm • 368 stron • 78 ilustracji • oprawa twarda • PL

Smart casual. Męski styl

Krzysztof Łoszewski, autor bestsellerowej książki *Dress code. Tajemnice męskiej elegancji*, proponuje tym razem nieco bardziej swobody styl, podpowiada rozwiązania odpowiednie dla każdego mężczyzny, który chce się ubierać elegancko, oryginalnie, kreować własny wygląd, a niekoniecznie musi nosić na co dzień garnitur. Propozycje ubrań na cztery pory roku, liczne porady dotyczące czapek, dżinsów, kurtek, płaszczy, łączenia kolorów, tweedu, doboru butów – to skarbnica wiedzy dla tych, którzy chcą dobrze wyglądać, a zarazem czuć się swobodnie i nieskrępowanie. To kwintesencja niewyszukanej elegancji.

165 × 235 mm • 192 strony • 98 ilustracji • oprawa twarda • PL

Od spódnicy do spodni. Historia mody męskiej

Książka Krzysztofa Łoszewskiego *Od spódnicy do spodni. Historia mody męskiej* to niezwykle ciekawe spojrzenie specjalisty na świat mody dla mężczyzn od początków jej istnienia do czasów współczesnych. Krzysztof Łoszewski proponuje niecodzienną podróż w czasie: od przepaski na biodrach, przez spektakularne zmiany XIX wieku, po wiek XXI – nie wyłączając wpływu kina niemego, jazzu i prohibicji międzywojnia, szalonej rewolucji popkulturowej w rytmie rock'n'rolla lat 50., inwazji koloru lat 60., karuzeli trendów lat 70., oraz narodzin kreatorów mody ostatnich dekad. Autor wyjaśnia między innymi, kiedy i dlaczego mężczyźni zamienili spódnice na spodnie, chusty na krawaty, frak na garnitur, a także dlaczego zrezygnowali z pończoch, peruk i koronek. Książka ta nie jest typowym wykładem historycznym – jest opowieścią o tym, co prowokowało zmiany, intrygowało, co było i jest modne!

165 × 235 mm • 336 stron • 243 ilustracje • oprawa twarda • PL

Savoir-vivre, czyli jak ułatwić sobie życie

Zasady savoir-vivre'u to nie sztywny kołnierz, który krępuje nasze wszystkie ruchy. Bywa, że o dobrym wychowaniu świadczy raczej umiejętność sprawnego ich łamania niż ślepe przestrzeganie. Etykietałny anarchista jednak nigdy za człowieka obytego uznany nie zostanie, więc reguły i tak znać trzeba. Które więc zasady łamać, kiedy i w jakich okolicznościach?

Autor książki – Wojciech S. Woźniak – zawodowy konferansjer, popularyzator wiedzy z savoir-vivre'u, etykiety w biznesie i dress code'u, pisarz, przedstawia nie tylko tradycyjne zasady dobrego zachowania, ale także współczesne wyzwania savoir-vivre'u, proponując przy tym możliwe rozwiązania. Obok tekstów o podawaniu ręki czy posługiwaniu się sztuccami są i takie, w których, z właściwą sobie lekkością, omawia zasady dobrego wychowania w różnych miejscach: na plaży, na górskim szlaku, w Internecie, w świątyniach lub w teatrze. Współpraca redakcyjna **RMF**

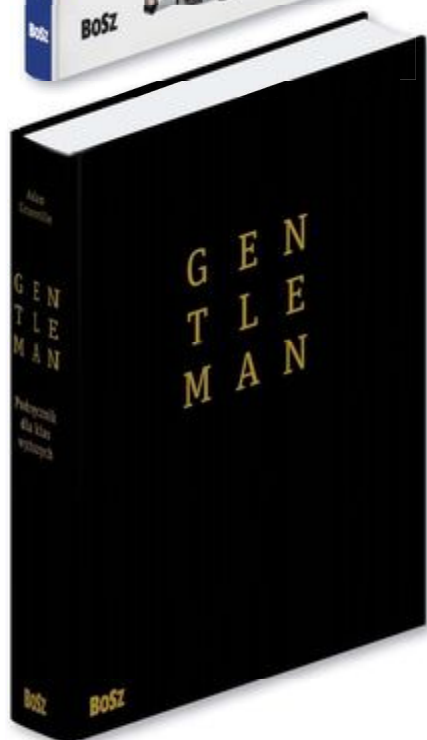
160 × 235 mm • 152 strony • 9 ilustracji • oprawa twarda • PL

Etykieta w biznesie, czyli jak ułatwić sobie życie w pracy

To praktyczny poradnik poświęcony dobremu wychowaniu w sferze zawodowej. Autor, Wojciech S. Woźniak, omawia w książce liczne zasady i podaje cenne wskazówki, których poznanie umożliwi lepsze funkcjonowanie na co dzień w pracy oraz sprawniejsze prowadzenie firmy, nawiązywanie kontaktów czy organizację rozmaitych spotkań. Przedstawione reguły mogą być punktem wyjścia zarówno dla tych, którzy dopiero rozpoczynają swoją karierę zawodową, jak i dla tych, którzy postawili na tej ścieżce już parę kroków. Dzięki lekturze można dowiedzieć się między innymi, jak prawidłowo rozsądzać gości przy stole, co powinny zawierać wizytówki i zaproszenia, dlaczego warto zainwestować w smoking, czym różni się łyżeczka do herbaty od łyżeczki do kawy, a także jak prowadzić konto na Facebooku lub LinkedIn, aby wyróżnić się na rynku pracy. Szczegółowym opisom towarzyszą praktyczne ilustracje wykonane przez Justynę Sokołowską.

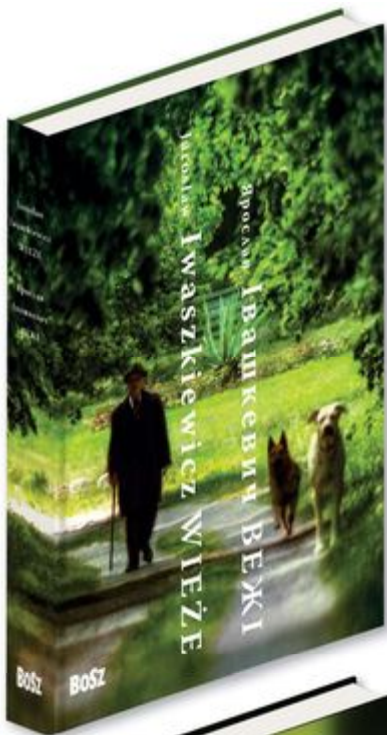
160 × 235 mm • 224 strony • 33 ilustracje • oprawa twarda • PL

Gentleman. Podręcznik dla klas wyższych

Zbiór esejów na temat męskiego stylu, ubranych elegancko w formę „podręcznika dla klas wyższych”. W drugim – uaktualnionym i znacznie poszerzonym – wydaniu książki *Gentleman. Mam zasady* przeczytamy, dlaczego Churchill nosił różową bieliznę, czy Donald Trump podkleja swe krawaty taśmą, dlaczego Ninę Andrycz pochowano w futrze, a Marlena Dietrich nosiła spodnie zapięte na męską stronę. Poznamy opis manewrów z użyciem broni jądrowej na poligonie w Tocku, dowiemy się, co to jest Prince Albert piercing, na co pozwoliła Benowi Gurionowi królowa brytyjska, w jakim stroju trzeba iść do szefa na rozmowę o podwyżce, czym w przypadku brylantów różni się „rybie oko” od „główki gwoźdźca”. Całość tego jedynego w swoim rodzaju poradnika została wzbogacona obszernym zbiorem pieczołowicie wyselekcjonowanych przez Autora fotografii. Dzięki temu publikacja Adama Granville'a, zaprojektowana przez profesora Władysława Plutę, to po prostu niezwykła książka!

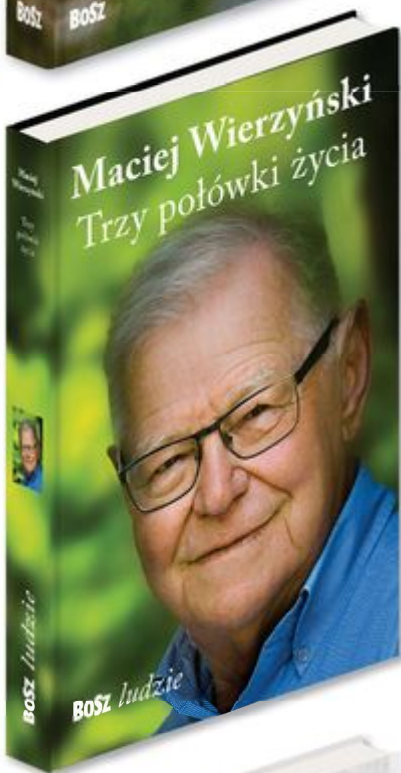
190 × 250 mm • 460 strony • 432 ilustracje • oprawa twarda • PL

Wieże

Książka poetycka pt. *Wieże* zawiera ponad 90 znakomitych utworów autorstwa wybitnego poety – Jarosława Iwaszkiewicza, zebranych i przetłumaczonych na język ukraiński przez wieloletniego przyjaciela pisarza, poetę, tłumacza i byłego ambasadora Ukrainy w Polsce – Dmytra Pawlyczkę. Całość uzupełniona została wstępem dyrektora Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku – Mariusza Olbromskiego, korespondencją między Iwaszkiewiczem a Pawlyczką, posłowiem Dmytra Pawlyczki traktującym o ukraińskiej tematyce w poezji Jarosława Iwaszkiewicza, a także wyjątkowymi zdjęciami pochodzącymi ze zbiorów muzeum w Stawisku.

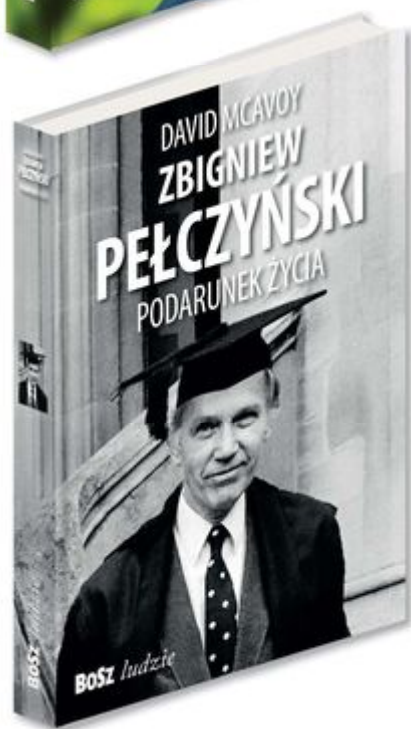
165 × 235 mm • 448 stron • 40 ilustracji • oprawa twarda • PL-UA

Trzy połówki życia

Książka autorstwa znanego dziennikarza i publicysty, byłego redaktora Radia Wolna Europa i Głosu Ameryki, gospodarza magazynu *Horyzont*, Macieja Wierzyńskiego. Jest to pełna osobistych wspomnień autobiograficzna opowieść o dojrzewaniu, wyborze drogi życiowej, dziennikarstwie w PRL-u, relacjach z najbliższymi, życiu na emigracji oraz powrocie do kraju i pracy w jednej z największych stacji telewizyjnych w Polsce, napisana z dużą dawką autoironii oraz inteligentnego humoru. Publikacja uzupełniona została zbiorem wyjątkowych fotografii pochodzących z prywatnej kolekcji autora.

165 × 235 mm • 288 stron • 65 ilustracji • oprawa twarda • PL

Zbigniew Pełczyński. Podarunek życia

Biografia poświęcona wybitnemu polskiemu filozofowi, wieloletniemu wykładowcy Uniwersytetu Oksfordzkiego, profesorowi Zbigniewowi Pełczyńskiemu. Autor publikacji, David McAvoy, był studentem profesora, opisuje życie swojego mentora, począwszy od udziału w powstaniu warszawskim, przez emigrację do Wielkiej Brytanii i rozkwit pełnej sukcesów działalności akademickiej, po założenie prestiżowej Szkoły Liderów w Warszawie. Profesor Pełczyński to międzynarodowej sławy heglista, który wykształcił metodą tutorialną wielu studentów z całego świata, m.in. prezydenta Billa Clintona, oraz przyczynił się do organizacji licznych stypendiów dla polskich naukowców w Oksfordzie. Publikacja pozwala nie tylko szczegółowo prześledzić losy profesora, lecz także zapoznać się z oksfordzkim systemem nauczania i myślą polityczną Hegla.

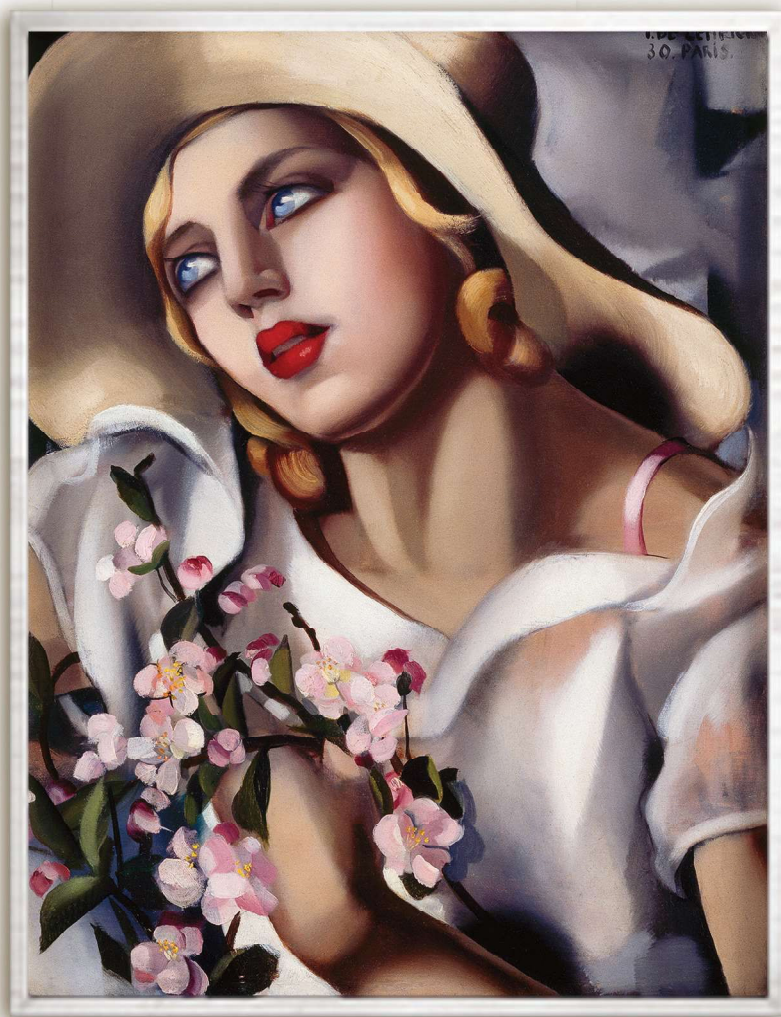
165 × 235 mm • 256 stron • 44 ilustracje • oprawa twarda • PL

BOSZ
art

DRUKARNIA ARTYSTYCZNA

Kierując się wieloletnim doświadczeniem wydawniczym oraz wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, stworzyliśmy dział BOSZart, zajmujący się reprodukowaniem dzieł polskich artystów. Najwyższej klasy drukarka wielkoformatowa (Epson p9000) zapewnia dokładne odwzorowanie i nasycenie barw. Drukujemy, używając tylko oryginalnych, nietoksycznych tuszy pigmentowych na bazie wody. Nie używamy szkodliwych farb solwentowych.

Drukujemy na papierach: powlekanych, niepowlekanych, samoprzylepnych, fotograficznych oraz na płótnie, które na życzenie naciągamy na krosno (blejtram).

Jesteśmy wyłącznym producentem reprodukcji dzieł Tamary Łempickiej, Zofii Stryeńskiej oraz Zdzisława Beksińskiego na płótnie.

Zapraszamy do zapoznania się pełną ofertą drukarni na naszej stronie internetowej:

WWW.BOSZART.PL